

DOKUMENTUM

EGRY JÓZSEF LEVELEI SZÜCS JÓZSEFHEZ (1945-1950)

(Közli: Láncz Sándor)

Egry József életének utolsó, 1945 utáni éveiről viszonylag kevés az adatunk. Tudjuk, hogy ebben az időben nem igen mozdult ki Badacsonyból, csak levelekkel érintkezett barátaival, ismerőseivel. Korábban csak a Bernáth Auréllal folytatott levelezése állt rendelkezésemre ebből az időből. Most előkerült 51 levél és levelezőlap, amelyet Szücs Józsefhez intézett. Ezekből válogattam.

Szücs József (1902-1983) tisztviselő volt; második felesége Glücks Ferencnének, az ismert gyűjtő feleségének a húga volt. Így került kapcsolatba a művészekkel, szerette meg alkotásaikat és kezdett el a negyvenes évek során maga is képeket gyűjteni. Legszorosabb kapcsolata valószínűleg Farkas Istvánnal volt – Egryvel is az ő révén ismerkedett meg. Gyűjteményében zömmel Farkas István, Nagy István, Egry, Rudnay, Barcsay képek voltak. Egryvel 1945 után úgy került kapcsolatba – mint ez az alább közölt levélből kitetszik – hogy képet akart venni tőle. Ezt Egry visszautasította. Majd amikor Szücs József nem sokkal később vett egy Egry képet, megírta Egrynek. Így indult el a levelezésük, mely hamarosan sűrű levélváltássá fokozódott. Az első levelezőlap 1945 július 29-ről, az utolsó 1950 március 21-ről kelt; korántsem egyenletes sűrűséggel váltottak levelet, a legtöbb az 1946 eleji időből származik.

Ezt az írások jellege is indokolja: túlnyomó többségük kérés és nyugtázás. Hol élelmet, hol éppen Egryné részére harisnyát, cénrát, Egrynek levélpapírt, tintát, máskor meg éppen pénzt kérnek tőle. Bernáth Auréltól ugyanis, akinél Egrynek pénze maradt s azt időben dollárra váltotta át, hogy el ne értéktelenedjen, Szücs vette át a pesti ügyintézés gondjait. Sajnos, Szücs József levelei nem maradtak fenn, de Egry írásából arra lehet következtetni, hogy ezekben főleg tudósítások vannak arról, mit intézett el a megbízásokból, mit és mikor küldött. 1945-46-ban még a vonat sem igen járt, így Egry egyetlen kapcsolata a világgal – rádiójukon kívül – a posta volt.

A levelek megerősítik azt, amit korábban is tudtunk: sokat nélkülöztek ezekben az években, nagyon sokat fáztak, s ilyen körülmények közepette Egry már nem igen dolgozott – vagy ahogy ő fogalmaz: nem volt képes a munkái körül tevékenykedni, nem tudott a munkáival foglalkozni. Legnagyobb gondjuk az volt, hogy meglegyen a mindennapijuk, hogy télen tüzelőt tudjanak venni – s még a megszavazott könnyítés is, amikor is néhányad magával az V. fizetési osztályba sorolták – ez viszonylag jó besorolás volt a hivatali „szamárlétrán” –, nehézkesen, csak hosszas várakozás után érkezett meg. Sok gondot okozott nekik a rettenetesen rohanó infláció: e miatt egy ízben, mikor nem volt elegendő pénzük odahaza és így nem tudták kifizetni a villanyszámlát, napokra kikapcsolták a villanyukat. Külön aggodalom volt, hogy 1946 elején a szovjet katonaság ki akarta igényelni a lakószobájukat – ezt aztán nagy nehezen, pesti barátai segítségével sikerült megakadályozni. Hogy ebben az ügyben mennyi volt a helyi emberek irigysége és basáskodása és mennyi a szovjet katonák része, ma már kideríthetetlen: az azonban biztos, hogy sikerült igen rossz napokat okozni vele Egryéknek. Mikor lezárult az ügy, így vonja le Egry a tanulságot. „... sikerült az emberi önzésnek és rondságnak minden vonatkozásában teljes valóságában megnyilatkozni.”

A levelekben több ízben esik szó különböző szeretetcsomagokról: külföldi segítség szervezetek abban az időben több alkalommal juttattak el ilyen csomagokat Magyarországra (gyógyszert, kávé, teát, cigarettát, csokoládét tartalmaztak többnyire). Szétosztásukat a művészek szervezetei (Szabad Szervezet, Művészeti Tanács) és a hivatalos segítség szervezetek (Vöröskereszt, Nemzeti Segély) végezték.

A leveleket az eredeti helyesírással közöljük.

Kedves Barátom,

szíves soraira válaszolva, köszönöm figyelmét. A képvásárlás szándékával kapcsolatban, sajnos, a legtöbb kész képem Pesten elpusztult¹ és itt kevés van. Mindenesetre ahogy egy kicsit nyugodtabb körülmények lesznek, értesíteni fogom óhajára nézve. Az említett Szinnyi kiállítására adott képem ellen nincs semmi kifogásom. Szegény Petrovics haláláról bizony mi is szomoruan értesültünk és nagyon sajnál-

juk őt. Most csak ennyit hirtelenében... Ismételten köszönve szives figyelmét, kívánok mindenkben jókat.

Őszinte tisztelő hive
Egry József
Badacsony 945 VII.29

Kedves Barátom,
nagyon köszönöm szives figyelmét a kitüntetéssel kapcsolatban². Különben erre vonatkozólag már a Kultuszról is értesítettek. Sajnos, engem jelenleg az élelmezés körüli hiányok és miegyebek mindennél jobban foglalkoztatnak és más értékesebb emberi dolgokra alig hagynak egy kis örömet. Örülök, hogy az említett képeimmel gyűjteményét bővíthette és örömeire szolgálhatnak. (Miféle képek? Kitől szerezte?) Egyebekben a feleségem érdeklődik, hogy kaphatna-e Ön révén 2 pár meleg és 2 pár rendes harisnyát (a feleségem 36-os cipőt hord). Ismételten köszönve minden szives figyelmét és kíván minden jókat

Őszinte tisztelő hive
Egry József
Badacsony 945 XI.9

Kedves Barátom,
a küldött 2 doboz cigarettát és paprikát köszönettel megkaptuk. Nagyon örülök különösen a cigarettának, ami sajnos annyira izlik, hogy hamarosan el fog fogyni. Kérni fogom, hogy alkalmilag ismét legyen szives küldeni. Bernáth írja, hogy ezentul a többi dolgokat is amiket eddig ő intézett, Ön lesz szives pártfogásába venni a nála levő pénzemmél együtt, aminek igen örülök mert így sokkal egyszerűbb és könnyebb az Ön részére is. (.....) Barcsay írja, hogy több szép képpel gazdagodott gyűjteménye, különösen tetszik neki az Ön által is említett önarcképem. Magunkról még csak annyit, hogy nehezen várjuk a tavaszt és a békésebb napokat. Ismételten igen köszönjük minden szivességét és kívánunk jó egészséget és minden jókat. Kézcsókom jelentve vagyok

őszinte tisztelő hive
Egry József
Badacsony 946 I.23

K.Barátom, hálás lennék, ha egy pár levélpapírt, kovertát is szives lenne küldeni és 1-2 írotollat.

Kedves Barátom,
egy fiatal r.tanár festő barátunk³ e hó 10-12 táján engedelmével fel fogja Önt keresni, aki megígérte, ha az ünnepekre hazajön a szüleihez ide Kisörsre, lehozna nekem is valami csomagfélélt. Nagyon kérem, ha lehetne addigra egy kis zsirt v. étolajt szereznie (.....) cigarettám is elfogyott. A hangulatom kegyetlen rossz, alig tudok írni. Ama bizonyos csomag még most sem érkezett meg. Már kezd reménytelen lenni... Utálatos, lelketlen emberiség és megbízhatatlanság lépten-nyomon. Most csak ennyit k. Barátom. Ismételten köszönve minden szivességét, fáradozását és kézcsókom jelentve, kívánjuk a legjobbakat.

Őszinte tisztelő hive Egry József
946.III.2.

Kedves Barátom
nagyon köszönöm a Szalay Z. által küldött dolgokat, aminek igen-igen örültünk. A levelében jelzettek megértettem. Feleségem külön köszöni az utólag küldött magokat is. Sajnálom, hogy az említett Szépművészeti m.vásárlási szándékukkal kapcsolatban nincs sok kilátás, hogy valaki egyúttal lehozza a Pesten levő élelmünket. Mert őszintén szólva jelenleg nem a vásárlásuk lett volna a fontos, hanem az élelem. A képeimtől a mai pengőért nem igen óhajtok megválni. Kevés képem van és ameddig birom tartogatom őket. (.....) (Barcsay levelét eddig még nem kaptam meg).

Köszönöm ismételten minden szivességét és kézcsókom jelentve kívánjuk a legjobbakat

őszinte hive
Egry József
Badacsony 946 IV.22

Kedves jó Barátom,
ismét pénzért kell Önhöz fordulnom.

(.....)

Bocsásson meg, hogy most is csak így röviden a legszárazabb formában írok.

Nagyon ideges napjaink vannak az ujabban érkezett megszállók, lakás igénylés s többel kapcsolatban. Munkáimmal sem tudok ilyen körülmények közt foglalkozni.

Nem tudom, kihez forduljak mint művészember védelemért?

Ui. egy szobánk van és egy műtermem. A szobánkból ki akarnak tenni ... most megpróbálunk valamelyik hatóság parancsnoksághoz fordulni védelemért. Nagyon megvisel bennünket az ilyen idegölős állapot az amugy is nehéz életünk közepett és nem a legjobb egészségem mellett. Csodálom, hogy a (kiolvashatatlan) ilyenekre nem terjed ki a figyelem. A szovjet védi a művészeit. Nagyon-nagyon idegesítő valami. Alig tudok írni. A szegény feleségem is kétségbe van esve.

Köszönve ismételten minden szívességét és kézcsókom jelentve maradtam

őszinte tisztelő hive

Egry József

Badacsony 946 IV.30

(....)

Kedves jó Barátom,

a küldött csomagot mint a pénzt szíves soraival együtt hálás köszönettel vettük.

Nagyon köszönöm az itteni lakás ügyünkkel kapcsolatos szíves figyelmét is. Csorbának⁴ is köszönöm az erre vonatkozó fáradozását. Hál Isten, egyelőre sikerült megszabadulnunk ettől a kellemetlenségtől. Nagyon idegremenő az ilyen embertelen hatalmi terror. Végre is, még a suszternek is jár a műhelye mellett egy lakószoba.

Annyi bizonyos, sikerült az emberi önzésnek és rondaságnak minden vonatkozásban teljes valójában megnyilatkozni. (...)

A Forbáth féle cigareta cserének igen örülök. Azonban nem tudom, milyen arányban történjék ez a csere? Vagyis, hogy Forbáth mennyit gondol a 3 akvarellért adni? Na de a fontos, hogy szívnivalóm legyen, a többit majd csak elintézzük valahogy. Egy kicsit nehezíti az ügyet, hogy az említett stockholmi barátjának mielőbb el akarja küldeni. Őszintén szólva postán még mindig nem igen merek képet küldeni. Mindenesetre kérem Önt, hogy addig is amíg ez a csere tisztázódik, legyen szíves egy kis szívnivalót küldeni. Szó mi szó, én Önben bízom a legjobban. Most is, hogy szívom a cigarettát, bizonyos hálával gondolok Önre. A határtalan idegességem is alább hagy ha van cigarettám, a munkáimmal is csak cigareta mellett tudok foglalkozni. (...) A tintának is örülünk. Végre, hosszú hónapok után újra a töltőtollammal írhatok, amit eddig elrejtettem egy-két életemmel összenőtt aprósággal együtt.

Más egyebekben engedje meg, hogy itt mellékelve a svájci szeretetsomaggal kapcsolatos értesítést Önre bizzam azzal a kéréssel, hogy legyen szíves nevemben átvenni és elküldeni. Nagyon hálás leszek ezért a szíves fáradozásáért is. Nagyon izgatottan várjuk ezeket a részünkre csodaszámba menő csomagokat.

Most pedig még annyit, hogy ne tegyen magának szemrehányást távirati stílusáért. Végre is nem kívánhatok ezer gondja-baja, fáradozása mellett, nem tudom miféle szépirodalmi, esztétikai micsodákat.

Mondhatom, az Ön távirati stílusában is több lényegyet kapok mint sok mástól. Amiért ismételten csak hálás lehetek Önnek.

Ebben az őszinte baráti jó érzésben bucsuzva kívánunk minden jót, jó egészséget, nagyságos asszonyunk kézcsókom jelentve

Egry József

Badacsony 946 V.19.

Kedves Barátom,

(.....)

Borzasztó, hogy itt az égvilágon semmit sem lehet pénzért beszerezni. A pénzem itt hever értéktelenül. Még szerencse, hogy adót, patikát, postát, villanyszámlát lehet pénzzel fizetni.

Szomorú, hogy itt az öreg Bulea ölen még egy korty borhoz sem juthat az ember pénzért. Közellátás nincs. Csak legfeljebb annyiban, hogy 1-2 hónapban egyszer adnak 1-2 kgr. lisztet és 1 skatula gyufát. Kérem legyen oly jó és küldjön 1-2 skatula gyufát is. Nagyon hálás leszek. Más egyebekben ebben a ne-

héz világban a kis kertünkben volt némi reményünk. Azonban a nagy szárazság folytán ez sem sok jóval biztat már. A krumpli, ami a legfontosabb lett volna életünkhöz, kiszáradt több egyebekkel együtt. Na de nem részletezem ezeket az unalmas, száraz életformákat tovább.

Még egyszer hálásan köszönjük a küldött csomagok körüli minden szives fáradozását, figyelmét és bocsásson meg az ideges nyugtalanságomért.

Kézcsokom és sok szives üdvözlötünkkel

Őszinte hive

Egry József

Badacsony 946 VI.9.

Még valamit k.jó Barátom,

Kérem, ha Barcsayval összejön, legyen szives megkérdezni tőle, hogy az Erdélyi festékkereskedő üzlete most hol van. Ui. szeretnék egy két dolog anyag irányában érdeklődni nála.

Egyben kérem szives üdvözlötünk tolmácsolását is Barcsaynak.

Kedves jó Barátom,

(.....)

Most lehetőleg addig nem is kérek Öntől pénzt, amíg ezek a zilált pénzügyek tartanak. Valahogy csak megleszünk pénz nélkül. Most kivéve a krumplit, van egy kis élelmünk. Van cigaretám és így a munkáim körül is több kedvvel tevékenykedem. Mint halom, a napokban itt is elő lehet 25 dr. cigarettára fizetni (100 ezer ap.⁵) Egy ösmerősünktől Füredről fát és egyet mást kapunk a napokban, ami szintén megnyugtató. Szóval, majd csak átvégődünk valahogy ezeken a kritikus időkön. Ha villanyunk és rádióink volna, a hangulatunk igazán türhető lenne, mert mint említettem talán, miután a váratlanul jött fantasztikus összegű villanyszámlát nem tudtam rögtön kifizetni, kikapcsolták a villanyt. Hiába próbáltam mindent... Nem lehet velük még érintkezésbe jönni sem. Tapolcán van az üzem vezetőség vonat összeköttetés nincs. Postán sem lehet...nincs rendes módozatuk. Csupa nemtörődömség, figyelmetlenség. Nem tudom, miféle emberek irányíthatják ezt a reakciónevelő formákat, ügyeket? Hogyan vegyen részt az ember a szerencsétlen országunk fölépítésében, ha így gátolják és ugyszólván a szerszámot ütik ki az ember kezéből? És nem tudom, meddig fogunk szenvedni az ilyen nemtörődömségek miatt.

Más egyebekben sajnálattal vesszük sorából, hogy a sok munka, fáradozásuk mellett alig jutnak egy kis pihenés és más emberibbekhez – még szerencse, hogy szép helyen laknak és munka után jó levegőn szép képeik jó könyveik társaságában lehetnek. Ez is nagy dolog ma. Barcsay emliti levelében, hogy összejönnek és örül, hogy a maguk fajta ideális lelkű emberekkel találkozhat. Az említett Ernst kiállítás⁶ úgy látom nem a legnívósabb. Nem tudom, az ott levő képem mi és kitől szerezhették. Félek, hogy valami gyöngö dologmat szedik elő innen-onnan. Vagy valami hamisítványt, mert mint értesülök, ilyen is több van forgalomban ismét.

Szeretném tudni, hogy az Ernstben van-e még Szilárd Vilmos?⁷

Ui. tartozom neki 2 akvarell félével és furdal a lelkiismeret, hogy eddig nem volt alkalmam eljuttatni hozzá. Várom az alkalmat, hogy a posta szállítás körüliek javuljanak. Vagy esetleg talán magam kerülhetek föl pár napra és, és ... Most egyelőre teljesen a várakozás pontjára kell helyezkednünk minden tekintetben.

Ismételten igen hálásan köszönjük minden szives fáradozását és kézcsokom jelentésével kívánjuk a leges-legjobbkat

Őszinte tisztelő hive

Egry József

Badacsony 946 VII.

Kedves jó Barátom,

nagyon szépen köszönöm úgy a gratulációt mint már egy két dologra vonatkozó szives figyelmét⁸. Anynyi bizonyos, hogy az a bizonyos V. fizet. oszt. életjáradék ebben a mai bizonytalan lét nemlét közt nagy megnyugvásunkra szolgálhat. Örömmel veszem sorából, hogy gyűjteménye egy pár szép Márfy képpel bővült. Különben mostanában több érdekesnek látszó kiállításról értesítenek (Régi Műcsamok, Ernst mu. Európai Iskola) és másutt rendezett és rendezendőkről. Sajnálom, hogy nem láthatom ezeket. Az említett szappant, cukorral együtt igen várjuk. Kmetty János írja, hogy K.művészek Szövetsége⁹ bizonyos mennyiségű lisztet, sőt utalt ki részünkre amit alkalom adtán le fognak küldeni. Nagyon örülünk neki.

Más egyebekben nincs különösebb mivel terhelném. Reméljük, maguk jól vannak és mielőbb újabb, jó híreket kaphatunk.

Még egyszer köszönök minden figyelmet és kézsókom jelentésével kívánjuk a legjobbakat

Őszinte hive
Egry József
Badacsony 946 XI.

(.....)

Kedves jó Barátom

(....)

Egyebekben életünkben nincs sok változás. Minden a régi örömtelen. A kegyetlen téből nem tudunk kijutni. Nagyon sokat szenvedtünk, szenvedünk különösen a hideg miatt. A tüzelő megfízethetetlen. Még mindig körül vagyunk véve hóval-jéggel, vízzel. Az utak járhatatlanok. Az egészségem sem kifogástalan. Az életjáradék folyósításával biztatnak. Biztatnak, hogy e vagy a jövő hónapban elintéződik. Reméljük a legjobbat. Reméljük, hogy talán az időjárás lesz könyörületesebb hozzánk és megenyhül és a munkáimmal is foglalkozhatom. Szóval egyelőre csak a jó remények tartják bennünk a lelket. Reméljük, maguk jól vannak és részük van sok szép emberiekben a művészetek s kultúra terén.

Gyűjteménye is bizonyára bővült.

Még egyszer igen köszönöm szivességét. Kézsókom és a legjobbakat kívánva

Őszinte tisztelő hive
Egry József
947 III.8.

Csorbát, Barcsayt üdvözlöm.

Kedves Barátom,

a napokban volt nálunk Barcsay és sokat beszéltünk magukról is. Örömmel hallottuk tőle, hogy milyen szép a képgyűjteménye és hogy mennyi szeretet, istápolást szentel a művészetek irányába. Egy szóval a legjobbakat hallhattuk minden vonatkozásban magukról most is. Sajnos, annál több nem örvendetést több másokról: megalkuvókról, nivótlanokról akik a komoly törekvőket lépten-nyomon gátolják és, és... Az mindenesetre megnyugtató, hogy általában a helyzet javult, amit hál Isten mi is érezhetünk ma már és lehet remény a legjobbakra.

Nincs kizárva, miután most már az utazási lehetőségek is kedvezők, e hónap vége felé én is fölnézek pár napra Pestre és akkor élőszóval jobban eldiskurálhatunk sok mindenről.¹⁰

(.....)

Minden szivességét előre is igen köszönve és akadémikuskodásomért bocsánatot kérve kívánunk mindany nyioknak jókat. Kézsókjaimmal és a legszivesebb üdvözetünkkel

Őszinte tisztelő hive
Egry József
Badacsony 947 V.4.

Kedves Barátom,¹¹

nagyon köszönöm szives soraid, válaszod. Örülünk, hogy ez elmúlt idő alatt amióta közvetlen híreket nem kaptok, ha történt is némi változás életek körül, ez a változás nem a rosszabbakra enged következtetni és jól vagytok. Azt bizony sajnáljuk, hogy mikor itt voltatok a Balaton mellett nem néztetek át hozzánk.

Juliska azt mondja, talán mikor itt voltatok, bizonyos körülmények miatt – mit magatok is láthattatok – nem fogadhattunk abban a kelemes formában mint szeretttünk volna s ezért nem igen vágytatok hozzánk ismét. Nem tudom, Lehet. Ha pedig így van, annál inkább örültünk volna, ha eljöttetek volna és pótolhattunk volna valamit az elmulasztottakból. Különbén Barcsay, aki régebben irt, ő említett egyet-mást veletek kapcsolatban. Persze, csak jókat. Örülünk, hogy Barcsay eredményesen munkálkodott a nyáron. Irigylem. Én, sajnos, igen-igen keveset dolgozhattam a szünet nélküli látogatók miatt. Nagyon sok fiatal művész, kik itt dolgoztak a környéken, keresett föl szintén. S bár fárasztottak, mert, sajnos, az egészségem sem kifogástalan, azért készsággal próbáltam szegények törekvéséhez hozzájárulni.

Bizony nem könnyű a mai fiataloknak sem ebben az össze-vissza irányított tömegizlést kielégíteni követelő micsodákban...

(...)

Ismételten előre is köszönöm minden szives figyelmetek, fáradozástokat és kézcsókjaim jelentve kívánjuk mindannyioknak a lehető legjobbakat.

Sok öleléssel
Egry József
Badacsony 949 X.25.

Kedves Jóska,

nagyon szépen köszönöm szives megemlékezésed és kívánságokat. Mi is kívánunk Neked minden jókat jó egészséget és örömteljes sok sok évet.

Más egyekben várjuk az alkalmat, hogy személyesen is találkozunk és elbeszélgetünk Veletek. Talán a nyár folyamán lerándultok és viszontláthatunk itt Badacsonyban Benneteket. Örülnénk neki igazán.

Köszönve még egyszer szives figyelmet és kézcsókjaim jelentve

öllelek sokszor
Egry József
Badacsony 950 III.21.

JEGYZETEK

A levelek Deák Dénes tulajdonában vannak. Ez úton is köszönöm szíveségét.

1. Az elpusztult festmények jegyzékét l. Egry Józsefről írt monográfiám 52. jegyzetében.

2. Egryt 1945 őszén az állami nagy aranyéremmel tüntették ki.

3. Szalay Zoltán festőművész.

4. Dr. Csorba János jogász, 1945 február-májusig Budapest polgármestere, majd a Közigazgatási bíróság elnöke, országgyűlési képviselő. 1945-ben a Budapesti Nemzeti Bizottság tagja.

5. ap.-adópengő. A rohanó inflációban gyorsan milliárdokra növekvő számok kezelhetetlen voltát kívánták az emberek számára csökkenteni. Ezért vezették be 1945 végén az adópengőt. Ennek értéke ugyanúgy esett, mint a pengőé, így naponta tettek közzé (az egyre növekvő) szorzószámot.

6. Valószínűleg az Ernst múzeumban, amit akkor „Almásy, Grünberger, Réthi, Rutz és Szilárd Mű és Régiségkereskedelmi Vállalatának” hívtak,

május végén rendezett aukcióról van szó. Ezen Egrynek két rajza és egy festménye szerepelt, valamennyi a tizes évekből.

7. 1927-től a Műgyűjtő szerkesztője, majd az Ernst múzeumot működtető műkereskedők egyike, később a Művészeti Alap igazgatója.

8. 1946 őszén szavazták meg Egrynek, több más művésszel együtt az V. fizetési osztálynak megfelelő segélyt. Ez akkor 542 Ft volt (de előfordult, hogy csak 460 Ft-ot kapott). Az összeget 1947-ben 1000 Ft-ra emelték. Folyósítása azonban, mint ez a levelekből is kitűnik, elhúzódott: első ízben 1947 február végén kapták kézhez.

9. Helyesen: vagy a Művészeti Tanács vagy a Képzőművészek Szabad Szervezete.

10. Sokszor írt arról, hogy szeretne Pestre menni: végül is a háború után egyetlen egyszer, 1948 júliusában utazott a fővárosba.

11. Közben Szücs József feleségével együtt meglátogatta Egryéket Badacsonyban. Ekkor barátkoztak össze, s váltották át Egry a tegezésre.

Die Briefe von József Egry an József Szücs (1945-1950) (Herausgegeben von Sándor Lánosz)

József Egry (1883-1951) ist einer der bedeutendsten ungarischen Maler der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen. Nach einem kurz währenden Hochschulstudium und nach mehreren ausländischen Studienreisen kam er im Jahre 1916 als verwundeter Soldat in die Balatongegend, wo er dann heiratete und sich niederließ. Er lebte zunächst in Keszthely, später in Badacsony. An dem See, wo er die Lichtwirkungen malte, entfaltete sich seine pantheistische Kunst, in der der zentrale Gedanke das Wohl und Wehe des Menschen ist.

Auch den Krieg hat er mit seiner Frau dort, am Balaton durchgemacht. Die jetzt veröffentlichten Briefe, die er zwischen 1945 und 1950 an József Szücs, den Budapester Beamten und Kunstsammler, schrieb, handeln von den Entbehrungen und Nöten der Nachkriegsjahre. Von Kälte, Hunger und Alltagsorgen geplagt konnte er nicht arbeiten. Obwohl ihn die neuen Führer des neuen Staates merhmals durch die Verleihung hoher Auszeichnungen ehrten, konnte er darüber die Kleinlichkeiten und Schikanen, die ihn mutlos machten, nicht vergessen.

Die Tatsache, daß József Egry in dieser Zeit keine bedeutenden Werke mehr schuf, war uns bereits bekannt, nun werden auch die Hintergründe dafür durch diese Briefe erhellt.